

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutus

Tanssinopettajan erikoistumisala

2019

Tuisku Toivonen

O VISTA

– Intuition käyttö koreografiaprosessissa

Tuisku Toivonen

O VISTA

- Intuition käyttö koreografiaprosessissa

Tämä tutkielma on kirjoitettu osana tanssinopettajan tutkinnon (AMK) taiteellista opinnäytetyötä. Taiteellinen osa on koreografia ”O vista”, joka on tehty kolmelle tanssijalle. Teos esitetään osana Köydet Irti! –festivaalia toukokuussa 2019.

Intuitio on meissä kaikissa oleva ominaisuus, joka on läsnä sekä huomaamatta että tiedostaen erilaisissa jokapäiväisissä tilanteissa. Toimimme joko nopean tai hitaan intuition mukaan erilaisissa valinnoissa. Intuitiota on yhdistetty paljon myös luovuuteen ja luovaan työskentelyyn, ja näiden välinen vuorovaikutus koetaan merkittävänä. Koreografisessa prosessissa on erilaisia lähestymistapoja tehdä päätöksiä joko intuition tai rationaalisen ajattelun perusteella. Se, kuinka paljon intuitiota käytetään koreografisessa prosessissa yleensä, riippuu koreografista ja hänen tavastaan valita työprosessin tärkeimmät elementit.

Tässä tutkimuksessa kirjoittaja on keskittynyt omaan päätöksentekoonsa koreografisessa prosessissa ja siihen, miten se heijastuu intuition ja muiden koreografioiden toimintatapojen tutkimiseen. Yksi merkittävimmistä tuloksista on se, että joskus on vaikea selvittää, milloin käytämme intuitiota, ja miten rationaalinen ajattelu ja intuitiivinen toiminta voivat limittyä joissakin tilanteissa.

Työn kirjallinen osa käsittelee intuitiota ja sen käyttöä koreografisessa prosessissa. Siinä kirjoittaja avaa intuition ja koreografisen prosessin käsitettä ja tuo esille tietoa intuitiosta, sen mahdollisuuksista ja tärkeydestä koreografiaprosessissa. Kirjallinen osa sisältää myös prosessikuvauksen kirjoittajan omasta koreografisesta työstä.

ASIASANAT:

intuitio, koreografi, tanssi, nykytanssi, tanssija, koreografia

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts | Dance Teacher

2019 | 23

Tuisku Toivonen

O VISTA

- The use of intuition in a choreographic process

This study is written as partial fulfillment of the Dance Teacher Degree / Bachelor of Dance, at the Turku University of Applied Sciences. The artistic choreographic part of the degree is a performance work for three dancers and is called "O vista". The work is premiered at the Köydet irti! -festival in May 2019.

Intuition has been associated with creativity and creative work, and the interaction between them is felt to be significant. We use intuition also in our everyday lives and it is present both unconsciously and consciously. The choreographic process includes different kind of approaches to make decisions either with using intuition or thinking rationally. How much the intuition is used in a choreographic process in general, depends on a choreographer and the way of choosing the most significant elements in a working process.

In this process the writer has concentrated on her own decision making in a choreographic process and how it reflects in her study regarding intuition and investigating other choreographers' ways of working. One of the most significant results is that sometimes it is hard to find out when we use intuition and when we don't, and how thinking rationally and using intuition can overlap in some situations.

This study examines intuition and using of it in choreographic process. In this work, the writer opens the concept of intuition and the choreographic process and presents information about intuition, its potential and importance in choreography. The third chapter of the written part is a process description of the author's own choreographic process.

KEYWORDS:

intuition, choreographer, dance, contemporary dance, dancer, choreography

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 INTUITIO LUOVASSA PROSESSISSA	6
3 KOREOGRAFINEN PROSESSI	9
3.1 Näkökulmia historiasta	9
3.2 Minä koreografina	10
4 O VISTA - PROSESSIKUVAUS	13
4.1 Lähtökohdat	13
4.2 Teoksen rakenne, kohtaukset ja harjoitukset	14
4.3 Musiikkivalinnat	19
5 LOPUKSI	21
LÄHTEET	23

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on taiteellinen opinnäytetyö, joka sisältää kirjallisen ja taiteellisen osan. Kirjallinen osa käsittelee koreografian intui­tion käyttöä ja avaa omia valintojani ja työskentelytapani koreografina taiteellisen osion koreografipro­sessissa. Työn tarkoituksena on vahvistaa omaa koreografi-identiteettiäni, tutkia tiettyä koreografian luomisen tapaa ja selventää myös itselleni omia valintojani koreografisessa prosessissa. Opinnäytetyöni tavoite on tuoda esille tietoa intui­tion mahdollisuuksista ja tärkeydestä koreografipro­sessissa. Intuitiota on tutkittu vuosien saatossa monissa eri konteksteissa ja osana luovuutta erilaisin tutkimusmenetelmin ja -tuloksin, mutta mielestäni sitä voitaisiin tutkia vielä lisää erityisesti tanssissa ja esittävässä taiteessa.

Itse olen aina kokenut olevani intuitiivinen ihminen, vaikka en perustakaan kaikkea toimintaani aina intui­tion varaan. Tämän tiedostaminen inspiroi minua tutkimaan intuitiotani myös koreografian näkökulmasta. Syvennyn siihen, millä tavalla käytän intuitiota koreografisessa prosessissa ja miten intuitiivisuutta voi prosessissa hyödyntää. Tarkastelen myös sitä, milloin käytän intuitiota ja milloin toimin rationaalisesti.

Taiteellinen osio ”O vista” on nykytanssiteos kolmelle tanssijalle, jonka luomisprosessissa olen tutkinut omaa koreografiuuttani, omia intuitiivisia valintojani koreografina ja tanssijoiden kanssa työskentelyä. Prosessista syntyneen teoksen tavoite on tuoda liikkeellisesti ja visuaalisesti esille ihmisen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä. Päätöksenteko linkittyy vahvasti intui­tion, ja siksi olen valinnut sen teokseni aiheeksi. Prosessin kautta pyrin myös löytämään uusia oivalluksia ja lähestymistapoja koreografiapro­sessiin ja teoksen luomiseen liittyen.

Kirjallisessa osiossa käsitte­len ensin intuitiota luovassa prosessissa. Avaan sitä, mitä intuitio on ja mikä yhteys intuitiolla on luovaan prosessiin. Toinen luku keskittyy koreografiseen prosessiin, jota tutkin historian, erilaisten koreografisten lähestymistapojen, koreografisen prosessin vaiheiden ja omien pohdintojeni kautta. Kolmas luku on taidete­koni prosessikuvaus, jossa avaan taiteellisen työni lähtökohdat, harjoitukset, teoksen kaaren ja kohtaukset ja musiikkivalinnat.

2 INTUITIO LUOVASSA PROSESSISSA

Ihmisillä on erilaisia lähestymistapoja omaan toimintaansa, päätöksentekoonsa ja valintoihinsa. Jotkut ihmiset toimivat intuitiivisemmin, jotkut rationaalisemmin. Toiset perustavat toimintansa tuntemuksen tai aistimuksen varaan, toiset taas kuuntelevat enemmän järjen ääntä. Kuitenkin jokainen ihminen käyttää intuitiota myös huomaamattaan.

Kun seuraamme intuitiotamme, noudatamme syntynyttä ideaa tai tuntemusta sen sijaan, että ajattelisimme rationaalisesti. Voimme esimerkiksi tuntea epämääräistä tunnetta siitä, että ehkä johonkin paikkaan ei kannatakaan mennä, mihin suunnitteli ensin menevänsä, tai vahvan tuntemuksen tai idean siitä, kuinka tulisi toimia tai minkä kokee oikeaksi jossain tilanteessa. Intuitiivinen toiminta vie meitä tavoitteitamme kohti, ja se onnistuu parhaiten, kun ei keskity ajattelemaan tiettyä ongelmaa vaan seuraa sitä, miltä tuntuu. Intuitiivinen toiminta on ”tilanteen kokonaishahmon näkemistä ja luottamista siihen, että oma alitajunta tuottaa tilanteeseen nähden oikean toimintamallin” (Dunderfelt 2008, 10 – 19, 67 – 68).

Intuitiota voi olla joko nopeaa tai hidasta. Nopeassa intuitiossa idea syntyy nopeasti, mikä johtaa oivallukseen. Hitaassa intuitiossa taas prosessoidaan jotain syntynyttä ajatusta, ja olo voi tuntua epämääräisemmältä kuin nopeassa intuitiossa. (Dunderfelt 2008, 19.) Hidas intuitio on siis ikään kuin jatkumo nopeasta intuitiosta, jossa emme pääte toimia heti syntyneen ajatuksen mukaan. Huomaan, että hidasta intuitiota tulee käytettyä suurimmaksi osaksi sellaisissa tilanteissa, joissa jokin asia aiheuttaa epäilystä tai vaatii harkintaa. Tämän nopean ja hitaan intuition tutkimisen olen kokenut tärkeäksi omassa koreografiaprosessissani.

Intuitio on siis ominaisuus, joka on sisäänrakennettuna meissä kaikissa, vaikka toiset voivat käyttää sitä enemmän ja vahvemmin kuin toiset. Se on elämän toimintatilanteissa niin vahvasti läsnä eri muodoissa, että olisi vaikeaa pitää kirjaa siitä, miten paljon intuitio ohjaa elämäämme myös huomaamattamme.

Intuition liittyy vahvasti termi vaistonvaraisuus. Siitä puhutaan usein samassa yhteydessä intuition kanssa, mutta on tutkittu, että intuition seuraaminen ei kuitenkaan ole sama asia kuin vaistonvaraisesti toimiminen. Henri Bergson kirjoittaa kirjassaan *Creative Evolution* intuition ja vaiston välisestä erosta. Intuitio on älykkäämpi ominaisuus

kuin vaisto. Intuitiota voidaan perustella, mutta vaistoa ei. Vaisto on suoraviivaista, intuitio taas epäröivämpää ja harkitsevampaa toimintaa. (Bergson 2008, 177 – 179.)

Vaisto on siis primitiivisempää, intuitio tietyllä tavalla tietoisempää. On eri asia reagoida tilanteeseen vaistomaisesti kuin intuitiivisesti. Jos huomaan, että esimerkiksi lumikasa tippuu päälleni talon katolta, väistän sen vaistomaisesti. Jos taas minulle syntyy aavistus siitä, että minun kannattaa liikkua varovaisesti kadulla katoille kertyneiden lumikasojen vuoksi, ajattelen intuitiivisesti.

Marie-Hélène Raidl ja Todd I. Lubart ovat tutkineet intuition ja luovuuden suhdetta empiirisessä tutkimuksessaan. Teoreettisesti ajatellen erilaiset intuition prosessit, kuten ulkoiset ärsykkeet, muisti, tunteet ja emootiot sekä alitajuntaa koskevat prosessit ovat myös luovuuden prosesseja. Intuitio ja luovuus muistuttavat siis vahvasti toisiaan. Luovuuden mittaamiseen he käyttivät kahta erilaista menetelmää: testiä, joka sisälsi erilaista ajattelua Torrance Tests of Creative Thinking -testistä ja kahta luovan tuotannon tehtävää. Erityisenä käyttökohteena oli Torrance's Unusual Uses Test -testi, jossa tutkimushenkilöt kirjoittivat ylös erilaisia käyttötarkoituksia pahvilaatikoille. Testi keskittyi siihen, miten keksiä uusia luovia ratkaisuja, jotka eivät välttämättä ole tarkoituksenmukaisia tai eivät ole loogisia kohteelle. Tärkeintä oli siis ideoiden syntyminen itsessään. Kyseisessä tutkimuksessa intuitiota taas tutkittiin siten, että tutkittavat täyttivät itsetietokyselylomakkeita ja osallistuivat kahteen objektiiviseen intuitiivisen käyttäytymisen testiin. (Raidl & Lubart 2000, 4, 6 – 7.)

Luovuuden ja intuition tutkimustulokset osoittivat, että intuitio ja luovuus korreloivat keskenään merkittävästi joissakin tehtävissä, mutta ei kaikissa. Intuitiota tutkivassa kyselyssä kävi ilmi, että vastaajien kokemukselliset ja rationaaliset mieltymykset eivät liittyneet merkittävästi luovuuteen, koska kysely keskittyi siihen, mitä valintoja he yleensä tai keskimäärin tekivät. Intuitiiviset valinnat ja preferenssit riippuvat siis usein tietystä asiayhteydestä. Vastaajat, jotka suosivat intuitiota, saivat kuitenkin korkeammat pisteet luovuutta mittaavissa testeissä. (Raidl & Lubart 2000, 11 – 12.) Oma koreografinen prosessini keskittyy juuri tähän intuition suosimiseen, ja siksi olikin mielenkiintoista tarkastella myös sitä, millainen vaikutus sillä oli omaan luovuuteeni prosessissa.

Kyseinen tutkimus osoittaa sen, kuinka monimuotoinen intuition ja luovuuden välinen suhde on, ja että sen tutkiminen voi olla monimutkaista. Tutkimustuloksissa Raidl ja Lubart mainitsivatkin, että tutkimus herätti mielenkiinnon tutkia lisää intuition ja luovuuden suhdetta (Raidl & Lubart 2000, 11). Olen aiemmin ajatellut luovuuden ja intuition suhteen

yksinkertaisemmaksi kuin se on. Olen ajatellut, että luovuus ei voi toimia ilman intuitiota. Tekstiä lukiessani asia hahmottui minulle niin, että intuitio vahvistaa luovuutta.

Asta Raami on tutkinut intuitiota väitöskirjassaan *Intuition unleashed: on the application and development of intuition in the creative process*. Intuitio on väline ylittää tunnettu tieto ja tietää ajatus tietämättä, miten tietää (Raami 2015, 114). Hänen mukaansa koko ajattelun perusta muodostuu intuitiivisesta ja rationaalisesta ajattelusta. Intuitio on ominaisuus, joka on myös kehitettävissä. (Raami 2015, 10, 36.)

Raami on myös tutkimuksessaan kiinnostunut siitä, voiko intuitiota käyttää myös tahdonvaraisesti sen sattumanvaraisen tuntemuksen lisäksi. Tutkimus osoitti, että intuition tahdonvarainen käyttäminen on hyvin yksilökohtaista. Sen toimivuus ihmisellä voi riippua myös siitä, käyttääkö hän intuitiota muutenkin paljon ja onko hän herkkä intuitiiviselle toiminnalle. Jotkut tutkimushenkilöt osasivat käyttää intuitiota tahdonvaraisesti jo ennen intuition keskittävää valmennuskurssia, ja joillekin se oli vaikeampaa. (Raami 2015, 197 – 198.)

Molemmat tutkimukset osoittavat, että intuition tutkiminen sekä itsessään että suhteessa luovuuteen on vaikeaa, varsinkin tietyn kohderyhmän sisällä. Intuitio on niin henkilökohtainen ja laaja ominaisuus, johon vaikuttaa niin moni ulkoinen ja sisäinen tekijä. Henkilön kokemukset ja valmiudet vaikuttavat erilaisiin intuitiivisiin ja rationaalsiin prosesseihin itsessään.

3 KOREOGRAFINEN PROSESSI

Tässä luvussa avaan koreografisen prosessin käsitettä ja tarkastelen erilaisia lähtökoh-
tia ja toimintatapoja koreografian tekemiseen lähdemateriaalin ja omien pohdintojeni
kautta. Keskeinen lähde on Soile Hämäläisen väitöskirja Koreografian opetus- ja oppi-
misprosesseista.

3.1 Näkökulmia historiasta

*”Koreografian luominen on yksilöllinen tapahtuma, ja se myös muuttuu ajan esteettisten
näkemysten mukana” (Hämäläinen 1999, 41).*

Soile Hämäläinen tutkii koreografiaa ja kompositiota väitöskirjassaan Koreografian ope-
tus- ja oppimisprosesseista. Hän on tutkinut eri koreografioiden työprosesseja ja toteaa,
että kompositiota tehdessä toimitaan sekä rationaalisesti järjestellen ja suunnitellen että
spontaanisti liikettä luoden, eli intuitiivisesti. Intuitiivisuus ja rationaalisuus vaihtelevat tai-
teilijakohtaisesti subjektiivisuuden ja objektiivisuuden vaihtelun tavoin. Hän viittaa filoso-
fian dosenttiin ja tietokirjailijaan Timo Klemolaan, jonka mukaan koreografi joutuu työs-
sään laittamaan myös itsensä objektiiviseen asemaan, eli tarkastelemaan toimintaansa
myös ulkopuolisen näkökulmasta. Koreografi ei voi nähdä luomaansa liikettä konkreetti-
sesti muuten kuin tanssijan tanssimana. (Hämäläinen 1999, 31 – 32.)

Nykytanssin juuret juontavat moderniin tanssiin. Hämäläinen avaa väitöskirjassaan en-
simmäisten koreografian opetukseen ja teoriaan pureutuneiden modernin tanssin uran-
uurtajien ajatusmaailmaa. Nämä ovat Louis Horst, Doris Humphrey, Robert Dunn ja
Alma Hawkins. (Hämäläinen 1999, 43 – 44.) Avaan seuraavaksi näiden koreografioiden
työskentelytapoja, jotka olen myös kokenut merkittäviksi tämän prosessin ja sen tarkas-
telun kannalta.

Louis Horst painotti ”koreografian teon periaatteita” ja koreografian lainalaisuuksia, jotka
ovat aina läsnä: rakenne, yhtenäisyys – kokonaisuus, suhteet, painotukset ja peräkkäi-
syys – jaksotus. Horstin mielestä koreografia on yhtä kuin muoto, joka rakentuu liik-
keestä, sen järjestämisestä tiettyihin malleihin synnyttäen muodon eli koreografian. Doris
Humphreyn mukaan koreografialla on neljä keskeistä elementtiä: sommittelu, dyna-
miikka, rytmi ja motivaatio. Humphrey korostaa myös näistä elementeistä rakentuvaa

muotoa, jonka tulee hänen mielestään olla jatkuva ja rytmitetty. Hän keskittyy tanssin elementtien ja muotorakenteiden tutkimiseen, joka hänen mukaan auttaa löytämään koreografioinnin periaatteet. (Hämäläinen 1999, 50 – 57.)

Robert Dunn oli koreografian opettaja sekä muusikko. Hän opetti sattumametodia, jota koreografi Merce Cunningham on myös käyttänyt opetuksessaan ja koreografioissaan. Hän määrittää sattuman yhdeksi koreografioinnin muodoksi, ja hänen mukaansa ”tanssilla ei voi olla mitään standardia muotoa”. (Hämäläinen 1999, 59; viitattu Banes 1983, 7, xi-33.) Dunnin koreografiatyöpajoissa koreografioita ei arvotettu, vaan niissä keskityttiin siihen, millaisiin ratkaisuihin koreografit päätyivät ja miten. Improvisaatiolla oli myös iso merkitys työpajoissa. (Hämäläinen 1999, 60; viitattu Banes 1983, 5, 16.)

Alma Hawkins, yksi Yhdysvaltojen tunnetuimmista tanssipedagogeista, painotti luovuutta, luovaa prosessia ja taiteellista kasvuprosessia koreografian opetuksessa. Hän ajatteli, että kaikilla on potentiaalia luovuuteen ja kaikilla on mahdollisuus luoda taidetta. Hawkins on määritellyt luovan prosessin viisi vaihetta: aistiminen, tunteminen, mielikuvien syntyminen, liikkeellisen olomuodon löytäminen ja muotoaminen. Hän on myös painottanut vaiheiden välisen vuorovaikutuksen tärkeyttä ja kuinka jokaisella niistä on tärkeä asema. (Hämäläinen 1999, 63; viitattu Hawkins 1991, 2, 31, 15.)

Hawkinsin mielestä jokaisella on synnynnäinen muodon taju ja tarve löytää muoto. Jos opiskelija saa riittävän kauan ilman tuottamisen vaatimusta keskittyä prosessiin, tanssi löytää oman muotonsa (Hämäläinen 1999, 64; viitattu Hawkins 1991, 81, 90 – 92).

Hämäläinen on nostanut esiin koreografian keskeisimmiksi muodostuneita käsitteitä tutkimuksensa pohjalta. Niitä ovat tanssijan keho, liike ja sen elementit (tila ja dynamiikka), koreografian idea, aihe ja sisältö, muoto ja rakenne sekä ilmaisun ja kommunikaation merkitys. Koreografit kuitenkin painottavat näitä käsitteitä eri tavoilla riippuen siitä, mitä he pitävät koreografiassa merkittävänä. (Hämäläinen 1999, 33.)

3.2 Minä koreografina

Ennen jo kuin aloitin opinnäytetyöni tekemisen ja siihen liittyvän lähdemateriaalin lukemisen, olin miettinyt intuition ja koreografian välistä suhdetta. Olen ajatellut, että koreografian tekeminen ja liikemateriaalin luominen on suureksi osaksi intuition seuraamista. Tämä perustuu omakohtaisiin kokemuksiini siitä, kuinka olen koreografiaprosessin jälkeen tarkastellut omaa toimintaani koreografina ja tekemiäni valintoja. Olen näiden

tarkastelujen jälkeen huomannut, että tapanani on oikeastaan aina ollut tehdä valintoja vahvan intuition perusteella. Aiemmissa koreografisissa prosesseissa olen lähtenyt usein työskentelemään improvisaation pohjalta, josta liikemateriaali pikkuhiljaa on kehittynyt. Tätä tapaa olen käyttänyt myös opinnäytetyöprosessissani, ja työskennellessäni tätä kautta olen kokenut intuition olevan vahvasti läsnä. Kun improvisoin, luonnollisesti en ole aina osannut selittää, mistä liike syntyy. Tämän oman intuitiivisen toimintani tiedostaminen on siis toiminut lähtökohtana tälle tutkimukselle. Tässä prosessissa olen joutunut tarkastelemaan erityisen herkästi omaa tapaani työskennellä, jotta olen pystynyt tekemään johtopäätöksiä omista valinnoistani ja perustelevaan niitä.

Luomisprosessissa on mukana kaikki se tietomäärä, mikä on alitajunnassamme, johon pääsemme käsiksi intuition avulla. Intuitio on väylä havainnoida ja hyödyntää tietomäärää, joka on kerääntynyt elämästämme alitajuntaamme. Asiat joita olemme kokeneet menneisyydessä, pysyvät alitajunnassamme aina. (Dunderfelt 2008, 62 – 63.) Koreografisessa prosessissa käsittelen esimerkiksi kaikkea aiemmin vastaanottamaani liikemateriaalia, tapaa olla ja toimia sekä tietoa siitä, mihin kaikkeen oma kehoni on jo pystynyt ja mitä se on tehnyt. Siksi onkin mielenkiintoista, miksi päädyn tiettyihin intuitiivisiin valintoihin, kun käytössä on niin suuri tieto- ja kokemuspankki alitajunnassa.

Aiemmin mainitsemani Hämäläisen listaus koreografian keskeisimmistä käsitteistä sai minut ajattelemaan, mitä asioita olen painottanut tässä prosessissa. Tulin tulokseen, että itselleni kaikista merkittävimmäksi käsitteeksi tämän prosessin koreografisessa työskentelyssä nousee liike ja sen elementit suhteessa koreografian ideaan. En ole halunnut valmiiseen teokseen esimerkiksi rekvisiittaa tai muita kerronnallisuutta vahvistavia elementtejä, vaan olen halunnut keskittyä liikkeeseen ja siihen, mitä ainoastaan liikkeellä, tanssijoiden kommunikaatiolla ja ilmaisulla, musiikilla ja valoilla voi kertoa. Olen myös luottanut siihen, että jätän prosessin ulkopuolelle sen, mikä minulle ei tule vahvasti mieleen intuitiivisesti koreografian sisällöllisiä tekijöitä ajatellen. Samaistun Marjo Kuuselan sanoihin intuition liittyvästä ”sensorista”:

Puhun harvoin intuition vaikutuksesta työhöni. Suuri osa työstäni tapahtuu vaitoon luottaen. Jokin tuntuu heti oikealta. Koska minulla on melko selkeä oma maailmannäkemykseni, intuitio ei tarkoita minulle tahansa asian tarttuvaa mukaani. Sisäinen sensori toimii alitajuisesti hyvin nopeasti. Kutsun intuitioksi nopeaa, ei järkeilemällä tapahtuvaa valintaa. (Kuusela 2005, 139.)

Koen, että tässä prosessissa olen vaikuttanut kaikista mainitsemieni koreografioiden työskentelytavoista, vaikka heillä onkin hyvin erilaiset työskentelytavat keskenään. Alma Hawkinsin ajatukset luovuuden painottamisesta inspiroivat intuitiivista työskentelyäni

tässä prosessissa. Olen pyrkinyt luottamaan itse luovaan prosessiin ja taiteelliseen kasvuprosessiin sekä omien ideoideni että tanssijoiden luomiskyvyn kautta. Hawkinsin koreografiaprosessin vaiheista olen poiminut omaan prosessiini mielikuvat, aistimisen ja tuntemisen. Olen työskennellyt myös improvisaation ja hetkessä tapahtuvien päätösten kautta, joita Robert Dunn painotti omassa työskentelyssään. Linkitän nämä vahvasti intuitiiviseen toimintaan juuri tämän hetkellisyyden takia. Näiden lisäksi olen myös painottanut sitä, kuinka prosessista muodostuneesta teoksesta tulee yhtenevä kokonaisuus, jossa jatkuvuus, rytmitys ja liikkeen muoto on nyt olennaisessa osassa. Tällä viitataan sekä Humphreyn että Horstin näkökulmiin.

4 O VISTA - PROSESSIKUVAUS

Tässä luvussa avaan opinnäytetyöni taiteellisen osan lähtökohdat, prosessista syntyneen teoksen rakenteen ja kohtaukset, keskeisimmät harjoitukset sekä musiikkivalinnat. Rajaan tarkastelukohteista ulos teoksen puvustuksen ja valosuunnittelun, sillä niitä koskevat päätökset tein vahvasti rationaalisesti. Tarkastelen omia valintojani koreografisessa prosessissa ja esitän niistä johtopäätöksiä.

4.1 Lähtökohdat

Opinnäytetyöni taideteko on nykytanssikoreografia kolmelle tanssijalle. Ensimmäinen lähtökohta opinnäytetyöni koreografisessa prosessissa oli koreografian luominen ryhmälle ja toimiminen koreografian roolissa. Halusin tutkia liikkeellisyyttä, valintoja, sattumaa ja riskin ottoa, ja ne veivät kohti intuitiota aiheena. Alun perin tarkoitukseni oli tutkia tanssijoiden intuitiota, mutta aihe olisi ollut liian laaja tähän tarkoitukseen, ja kuitenkin minun olisi pitänyt tutkia myös omaa intuitiotani lisäksi. Tutoropettajani suosituksesta rajasin aiheen koreografian intuitioon.

Kirjallisen osion aiheen rajaamisen jälkeen pääsin keskittymään itse koreografiaan. Ensimmäinen ajatukseni oli, että en määritä tai strukturoi teosta liikaa etukäteen tietoisella tavalla, vaan pyrin kuuntelemaan vahvasti intuitiotani. Tein päätöksen, että aion käyttää intuitiota tahdonvaraisesti. Alusta asti koin myös tärkeäksi tiedostaa, mitä asioita minun on päätettävä rationaalisesti tai missä asioissa järkiperäinen ajattelu on suuremmassa roolissa kuin intuitio. Rationaalisesti päätettyjä asioita olivat muun muassa tanssijat ja heidän lukumäärä, koreografian kaari, musiikkivalinnat sekä teoksen visuaalinen ilme. Intuitiivinen työskentely taas kohdistui liikemateriaalin luomiseen ja liikkeelliseen sisältöön.

Olen kuitenkin kokenut, että intuitio on ainakin osittain osana kaikissa taidetekoni prosessin osa-alueissa ja siitä muodostamassani kokonaiskuvassa. Koreografi Simo Heiskanen kertoo korostavansa teoksen luonteen kuuntelemista ja sitä, että on vaikea enustaa ja määrätä täysin, miten teoksen prosessi etenee sen jälkeen, kun alkuidea on syntynyt. Hän näkee koreografiset tilanteet ja visuaalisuuden, äänen ja musiikin tietynlaisina kuvina, joista hän muodostaa teoksen kokonaisuuden. (Heiskanen 2011, 62.) Heiskanen ei varsinaisesti kirjoita intuitiosta, mutta nämä ajatukset ja lähtökohdat ovat

olleet itselleni samaistuttavia taidetekoni prosessissa ja koen ne tärkeiksi ajatellen intuitiivista prosessia. Voin samaistua näihin enemmän tai vähemmän intuitiivisesti muodostuneisiin ”kuviin”, joista Heiskanen puhuu, vaikka en olekaan ennustanut prosessin alussa, miltä teos tulee lopulta näyttämään.

4.2 Teoksen rakenne, kohtaukset ja harjoitukset

Minulla ehti olla aika pitkään mielessä idea siitä, mitä teoksessa haluan tutkia. Kevään aikana minulle pikkuhiljaa muodostui käsitys siitä, minkälainen rakenne teoksella tulee olemaan. Lopullinen rakenne muotoutui mielessäni toisiin harjoituksiin mennessä. Teoksen rakenne on jakautunut kohtauksiin, jotka kukin käsittelevät yhtä tunnetilaa päätöksentekoon liittyen. Päätöksenteko aiheena syntyi opinnäytetyöni kirjallisen osion tutkimuksen myötä ja linkittyi vahvasti intuition. Rakenteen muodostumista helpottivat ja vahvistivat myös musiikkivalinnat, jotka ovat omia erillisiä kappaleitaan. Sitä mukaa kuin kohtauksen idea muodostui, etsin sille sopivaa kappaletta, ja näin rakenne ja musiikki kulkivat vahvasti käsi kädessä.

Seuraavat kuvaukset tuovat esille sen, mitä ajatusta halusin kussakin kohtauksessa käsitellä ja mitä pyrin tuomaan nähtäväksi:

1. ”Alkukysymys”. Kohtaus kuvaa päätöksenteon vaikeutta ja vaihtoehtojen punnitsemista.
2. ”Herääminen”. Kuvataan päätöksentekoa ja olotilaa liittyen siihen, että on pakko valita jotain. Valinta perustuu pakon tunteeseen, ei niinkään tarkasti pohdittuun ja punnittuun päätökseen.
3. ”Rauhoittuminen”. Kohtaus kuvaa valintaan päätymistä ja siitä syntyneitä mahdollista olotilaa. Tanssijoiden välille syntyy kontakti.
4. ”Kyseenalaistus”. Pohditaan sitä, oliko tehty valinta sittenkään oikea. Tanssijoiden välinen kontakti kasvaa.
5. ”Intuition luottaminen”. Periksi antaminen analysoinnista, kuvastaa vahvaa intuition luottamista ja suoraviivaista toimintaa tanssijoiden fyysisen kontaktin avulla.
6. ”Läpikäynti”. Kohtaus käy läpi aiemmin esitettyjä toimintoja ja tuo esille sen, mitä tunteita läpikäynti aiheuttaa.

Ensimmäistä kohtausta varten teetin tanssijoille harjoitusta, jossa he visualisoivat mielessään tietyn mittaisen liikefraasin, esimerkiksi neljä laskua, ja toistivat sen saman tien liikkuen. Toiston jälkeen tanssijat pysähtyivät saman laskumäärän ajaksi ja visualisoivat seuraavaksi syntyvän liikefraasin. Harjoituksen tarkoituksena oli suoraviivaisen intuition seuraaminen ilman analysointia tai epäröintiä siitä, mitä tehdään. Tarkoituksena oli myös saavuttaa jatkuva rytmi visualisoinnin ja toistamisen välille. Huomioin, että liikkuminen tällaisen visualisoinnin kautta ei välttämättä ole kaikille helppo tai luontainen työskentelytapa. Keskustelimme harjoitteen jälkeen tästä tanssijoiden kanssa, ja sainkin heiltä palautetta harjoitteen haasteellisuudesta ja ”robottimaisuudesta” eli suorittamiselta tuntuvasta tekemisestä. Sain myös kuulla, että tekeminen alkoi helpottua harjoituksen toistamisen myötä.

Kyseisen kohtauksen liikemateriaalin luominen aiheutti itselleni eri vaihtoehtojen punnitsemista. Aluksi suunnittelin, että liikemateriaali koostuisi visualisoinnista syntyvästä liikkeestä. En kuitenkaan päätenyt käyttämään sitä ensimmäisessä kohtauksessa suoraan, sillä koin että liikemateriaalille oli luotava selkeämmät raamit. Tässä toimin siis rationaalisesti. Päädyin valitsemaan alkuun tanssijoiden luomaa liikemateriaalia, jota käytin myös toisessa kohtauksessa. Tanssijoiden tehtävä oli toistaa neljän laskun ajan kerrallaan liikettä. He saivat poimia liikkeitä vapaasti omasta materiaalistaan, mutta halutessaan saivat myös toistaa sitä siinä järjestyksessä, jossa olivat sen luoneet. Halusin, että alku voi aina hiukan muuttua liikkeellisesti teoksen esityskerroilla. Ensimmäisessä kohtauksessa säilyi kuitenkin idea lyhyiden liikepätkien toistamisesta tanssija kerrallaan, joka liikkeellisen ja visuaalisen kerroksellisuuden kautta loi myös kuvaa päätöksenteon vaikeudesta.

Ensimmäisistä harjoituksista alkaen tarkoituksena oli teettää tanssijoille joka harjoituksen alkuun autenttisen liikkeen harjoitetta. Koin, että autenttinen liike loi heissä läsnäoloa, itsekuuntelua ja laskeutumista tilaan, hetkeen ja harjoitukseen. Harjoitusten edessä ja rakenteen muodostuessa harjoite jäi kuitenkin koko ajan vähemmälle ja kokonaan pois, sillä tarvitsimme paljon aikaa itse liikemateriaalin harjoittelemiseen ja teoksen eteenpäin työstämiseen. Olisin halunnut teettää sitä tanssijoilla enemmän prosessin aikana. Koen kuitenkin, että harjoite auttoi tanssijoita kompositiotehtävässä, visualisointitehtävässä ja koreografian ensimmäisen kohtauksen työstämisessä ja harjoittelussa. Näissä intuition käyttö oli vahvassa roolissa.

Autenttinen liike on Mary Starks Whitehousen kehittämä liikemetodi, joka on saanut alkunsa 1950-luvulla. Se on vapaata improvisaatiota, joka syntyy ennakoimattomasti, jota todistaja reflektoi. (Monni 2012, 41 – 44.)

Toiseen kohtaukseen halusin luoda yhtenäistä liikemateriaalia. Otin liikemateriaaliin inspiraatiota tanssijoilta. Annoin heille kompositiotehtävän, jossa heidän tuli luoda materiaalia seuraavien sanojen pohjalta: määrätietoisuus, pakko, nyt ja päätös. Valitsin nämä sanat, koska ne kuvastivat toisen kohtauksen tunnetilaa ja niiden välillä on tietynlainen yhteys. Tiedostin sen, että tanssijat voivat tulkita sanoja hieman eri tavoilla, mutta halusin nähdä heiltä materiaalia, joka näyttää juuri heidän näköiseltään ja jossa tulee esille jokaisen oma ajattelu- ja tulkintatapa. Tanssijat saivat valita sanojen järjestyksen, mutta ideana oli se, että jokaista sanaa käytettäisiin ainakin kerran. Loin myös itse lyhyen komposition samaan aikaan tanssijoiden kanssa. Annoin heille 20 minuuttia aikaa luoda liikemateriaalia ja jälkeen päin keskustelimme kompositiotehtävästä. Kävi ilmi, että eräs tanssijoista lähti liikkeelle sanojen adjektiivit edellä käsite kerrallaan, toinen taas ajatteli sanojen luomaa yleistunnelmaa. Olennaisessa osassa oli kaikilla myös ensimmäisten mielikuvien seuraaminen. Eräs tanssija myös mainitsi sen, ettei ajatellut varsinaisesti oman liikemateriaalin alkua tai loppua, vaan ne tapahtuivat niin sanotusti itsestään. Tässä harjoituksessa samaistuin Alma Hawkinsin ajatuksiin mielikuvien ja individuaalisen luovan potentiaalin tärkeydestä. Samaistuin myös Robert Dunniin, joka korosti yksilöllisyyden ja kokemusten jakamisen tärkeyttä ja arvosti erilaisia näkökulmia ja tulkintoja. Kun näitä tulkintoja sisällytettiin erilaisiin liiketulkintoihin, koreografi sai lisää menetelmiä työskentelyyn. (Hämäläinen 1999, 60.)

Kuvasin kaikkien kompositiot videolle ja ohjeistin tanssijoita opettamaan oman kompositionsa muille tanssijoille ja itselleni. Tarkoitukseni oli videoiden pohjalta muodostaa uutta materiaalia käyttäen kompositioitamme inspiraationa, synnyttäen liikekokonaisuuden seuraavia harjoituksia varten. Materiaalia muodostaessani tarkkailin sitä, miksi valitsen juuri tietyt liikkeet ja miksi juuri siinä järjestyksessä, mihin ne laitan. Materiaalien yhdisteleminen tuntui itselleni aika vaivattomalta, sillä pyrin kuuntelemaan intuitiotani vahvasti ja käyttämään nopeaa intuitiota ja koin onnistuneeni siinä, sillä minulle ei syntynyt lähes lainkaan hitaan intuition aiheuttamaa epäilystä. Jälkeenpäin materiaalia tarkastellessani huomasin intuitioni perustuneen liikkeen virtaukseen, tasojen ja dynamiikkojen vaihteluihin ja tilan käyttöön. Huomasin pyrkiväni eri liikkeellisten ja tilallisten elementtien vaihteluihin. Valinnat eivät tulleet itselleni sinänsä yllätyksenä, sillä varsinkin virtaus ja tilallisuus ovat olleet itselleni aina tyypillisiä liikettä luodessani.

Kompositiotehtävän ja visualisointiharjoituksen myötä sain tehtyä päätöksen siitä, minkä teoksen kohtauksen harjoittelun haluan ensin aloittaa, ja ne olivat teoksen kaksi

ensimmäistä kohtausta. Samalla minulle selveni, ettäärkevin tapa minulle on työstää teosta kohtaus kerrallaan.

Pohdin myös sitä, että jos mietin ja analysoin jotain liikettä tai koreografian kohtaa liikaa, intuition on vaikea syntyä. Tällöin ajattelu on vahvasti rationaalista ja tiettyyn ongelmaan keskittyvää. Liike voi alkaa tuntua selittämättömällä tavalla epämiellyttävältä tai epäso-pivalta, ja estää sujuvan prosessin kulkua. Tilanteessa voi syntyä ahdistuksen, luovuuden puutteen ja osaamattomuuden kokemusta, jolloin tulee tunne, että tarvitaan tauko. Ajattelen kuitenkin, että hetkelliset ongelmallisilta tuntuvat tilanteet voivat olla joskus tarpeellisiakin, usein ovatkin ja joskus niiden voi kuuluakin tapahtua, että prosessi pääsee jatkumaan ja päästään tavoiteltuun lopputulokseen. Marjo Kuusela avaa suhtautumistaan koreografiaprosessin ongelmakohtiin niin, että jotkut ongelmat ratkeavat pikkuhiljaa ja ajan kanssa, mutta joskus ongelmat eivät ratkea. Silloin hän jättää ongelman prosessin ulkopuolelle ja miettii, kuinka ratkaista asia jo ennen prosessin kohtaa, jossa ongelma syntyi. Joskus ongelma ei välttämättä ratkea ollenkaan, mutta ratkaisu löytyy jatkamalla. (Kuusela 2005, 138.)

Olen kokenut kyseistä analysointia kaikissa aiemmissä koreografisissa prosesseissani, tosin eri tavoilla. Välillä ongelmien analysointi on keskittynyt liikemateriaaliin, välillä teoskokonaisuuteen tai johonkin sen osa-alueeseen. Tässä prosessissa pyrin siihen, etten jää analysoimaan ongelmakohtia liikaa, koska silloin intuition syntyminen hidastuu tai estyy. Näitä analysointeja syntyi kuitenkin haluamattanikin, varsinkin kohtauksien siirtymäkohdissa. Toimin niissä Kuuselan mainitseamalla tavalla. Jätin ongelman sivuun hetkeksi ja keskityin sen ympärillä tapahtuvaan toimintaan luottaen siihen, että samalla ongelmaan löytyy ratkaisu. Tässä tilanteessa kohtauksien sisältö ja teema ratkaisi lopulta siirtymät. Tavalla tai toisella oli siis löydettävä keino jatkaa eteenpäin, jotta koreografinen prosessi etenee.

Vaikka toimin pääosin rationaalisesti opettaen valmista materiaalia toiseen kohtaukseen, tällä harjoituskerralla joukkoon mahtui yllättäviä intuitiivisia, sattumaankin perustuvia hetkiä. Ensimmäistä kohtausta läpikäydessämme minulle syntyi juuri siinä hetkessä ajatus siitä, miten alkukohtauksen liikemateriaali muodostuu. En ollut suunnitellut sitä etukäteen. Päätös tuntui siinä hetkessä hyvältä ja selkeältä. Päädyin ratkaisuun, jossa tanssijat toistavat omaa liikemateriaaliaan, jota olivat luoneet toiseen kohtaukseen ja josta mainitsin aiemmin, mutta siten että materiaali menettää alkuperäisen merkityksensä, ja jäljelle jää vain liike. Tämän lisäksi kohtauksessa esiintyi niin sanotusti teemaliikettä, joka edustaa vaihtoehtojen punnitsemista, josta ensimmäisessä kohtauksessa on kyse.

Tämä idea syntyi todella nopeasti ja päädyin pitämään tämän sattumalta ja nopealla intuitiolla syntyneen päätöksen loppuun asti.

Kolmannen kohtauksen alkuun halusin yhden tanssijan soolon, josta edetään myös duettoon. Päädyin tähän ratkaisuun kuunnellessani kyseisen kohtauksen musiikkia ja sitä, millaisia mielikuvia musiikki yhdistettynä kohtauksen ideaan synnyttää. Teoskokonaisuutta ajatellen soolo- ja duettokohdat myös vaikuttavat teoksen kerroksellisuuteen ja rytmiin. Halusin myös tutkia sitä, kuinka kertoa teoksen tarinaa erikokoisilla kokoonpanoilla teoksen sisällä. Soolo alkoi improvisaatiolla, ja jatkui duettoon jonka liikemateriaali oli strukturoitu etukäteen. Nämä molemmat kuvastivat rauhan tunnetta siitä, että päätös on tehty ja siihen voi olla tyytyväinen. Duetto toimi niin sanotusti siltana neljänteen kohtaukseen, joka kuvasti taas päätöksen kyseenalaistamista. Duetto oli myös teoksen ensimmäinen osa, jossa tanssijoiden välillä näkyi kontaktia ja josta eteenpäin kontakti kasvoi kohtauksien edetessä.

Neljännän kohtauksen alun liikemateriaali syntyi vahvasti nopeaa intuitiota käyttäen. Halusin kohtaukseen nopeatempoista ja menevää liikemateriaalia pohjaksi, josta oli hyvä lähteä eteenpäin kohti kyseenalaistuksen teemaa. Keskustelimme harjoituksissa tanssijoiden kanssa kyseenalaistuksesta yleensä ja liikkeen kyseenalaistamisesta. Teimme harjoitetta, jossa tanssijat ensin toistivat tiettyä liikemateriaalia välillä ”pudottaen” liikkeen, eli keskeyttämällä sen niin, että liikkeen laatu muuttuu täysin. Kokeiltuamme tätä pari kertaa harjoitus eteni niin, että tanssijat vaikuttuivat toistensa liikkeestä ja olivat kontaktissa toisiinsa käyden liikkeellistä vuoropuhelua. Lopulta jätimme pois harjoituksesta myös päätetyn liikemateriaalin, eli tanssijat improvisoivat vapaasti. Halutessaan tanssijat saivat kuitenkin käyttää kohtia liikemateriaalista, jos se tuntui heistä luonnolliselta. Kyseenalaistus näkyi tässä kohtauksessa liikemateriaalin ja improvisaation siirtymäkohdassa, jossa tanssijoiden välillä on myös näkyvää kontaktia: yksi tanssijoista päättää tehdä jotain muuta, joka inspiroi muita tanssijoita. Tästä alkaa improvisaatio, jossa tulee ilmi se, mihin kyseenalaistus johtaa ja mitä liikettä se voi synnyttää.

Viidennessä kohtauksessa tanssijoiden välillä on vahva fyysinen kontakti. Tätä kohtausta varten harjoittelimme kahta erilaista liikkumistapaa niin, että tanssijat pysyvät koko ajan kontaktissa ja kuuntelevat vahvasti toisiaan. Harjoituksen tutkimuskohde on liike, fyysinen kontakti ja tanssijoiden välinen yhteys. Valitsin tämän kontaktityöskentelyn kuvastamaan kohtauksen teemaa: intuition vahva seuraaminen.

Kuudes kohtaous linkittyy vahvasti viidenteen kohtaukseen, ja ulospäin voi näyttää siltä, että ne ovat samaa kohtausta. Työstin kohtauksia tanssijoiden kanssa samoilla harjoituskerroilla ja niin, että ne muodostavat tietynlaisen kokonaisuuden. Kyseinen kohtaous on lyhyt ja kuvastaa ajatuksellisesti sitä kaikkea, mitä aiemmissa kohtauksissa on käsitelty. Intuitiivinen toiminta saa vastaansa häiriötekijöitä ja sitä kuvastetaan liikkeellisesti. Työstimme molempia kohtauksia tanssijoiden kanssa harjoittamalla toisten kuljetusta ja liikkeen sulavuutta ja sulavaa laatua. Harjoittelimme kohtauksien sisällöt suoraan niillä tilapaikoilla, jotka tulivat valmiiseen teokseen. Harjoituskauden alussa teimme myös improvisaatioharjoitusta, jossa tanssijoiden tuli lähteä liikkeelle ja pysähtyä tilassa yhtä aikaa. Tämä harjoitus vahvisti tanssijoiden välistä kuuntelua ja yhteyttä.

Prosessista muodostunut teos käsittelee sitä, miltä päätöksenteko voi tuntua ja mitä erilaisia prosesseja ja hetkiä voidaan käydä läpi, jotta saavutetaan jonkinlainen päätös. Teoksen idea on kulkenut vahvasti käsi kädessä intuitio-teeman kanssa, sillä osana harjoituksia on ollut intuitiota vahvistavat harjoitteet ja päätöksenteko linkittyy vahvasti intuitioon. En halunnut rajata tai määritellä sitä, mihin aihepiiriin päätöksenteko liittyy, vaan halusin tuoda esille ajatuksia siitä, millaista yleensä päätöksenteko ihmisellä voi olla, ja miten intuitio sisältyy erilaisiin ajatusprosesseihin. Valitsin kohtauksiin omasta mielestäni tyyppillisimpiä päätöksenteon tapoja, jotka ovat nousseet itselleni vahvasti esille tämän tutkimuksen myötä. Tarkoitus oli tuoda konkreettisesti esille tutkimuksesta heränneitä ajatuksia, muistaen kuitenkin, että kyseessä on oma henkilökohtainen näkökulmani. En halunnut myöskään alleviivata liikaa sitä, kuinka teos tulisi jokaisen katsojan nähdä, vaan heillä on myös vapaus omakohtaiseen kokemukseen teoksesta.

4.3 Musiikkivalinnat

Koreografiaa luodessani aiemmin olen välillä mennyt musiikki edellä, välillä taas musiikki on tullut mukaan koreografiaan vähitellen tai jälkikäteen. Tässä prosessissa päädyin tekemään musiikkivalinnat teoksen rakenteen ja kohtauksien varmistuttua. Löysin suora-toistopalvelusta valmistumiskevään helmikuussa erään 1960-luvun rautalankarockbändin kappaleen, jonka melodia ja rytmi tuki mielestäni hyvin tulevan teoksen ensimmäistä kohtausta tunnelmaltaan ja lopulta myös siihen tulevan liikemateriaalin rytmiiä. Minulle syntyi vahva tunne, että haluan valita kyseisen kappaleen teokseni alkuun, eli käytin siinä nopeaa intuitiota. Loput musiikkikappaleet valikoituivat sen mukaan, miten ne loisivat yhtenevän teoskokonaisuuden ensimmäisen kappaleen kanssa ja miten ne tuovat esille

kunkin kohtauksen teemaa ja ajatusta. Tässä päätöksessä huomasin toimivani rationaalisesti, mutta itse kappaletta valitessani nopea intuitio pysyi kuitenkin aktiivisena.

Minusta on usein tuntunut, että teen musiikkivalinnat pääosin sillä ajatuksella, että jokin kappale yksinkertaisesti tuntuu hyvältä valinnalta. Nopeassa intuitiossa tuntuu, että palaset loksahtavat niin sanotusti paikalleen ja jokin kappale on ”se oikea”. Sama tunne musiikkivalinnoista syntyi minulle myös tässä prosessissa.

Työskentelin musiikin kanssa eri tavoilla kohtauksesta riippuen. Joissakin kohtauksissa kuuntelin vahvasti musiikkia ja tarkastelin sen antamaa inspiraatiota samalla kun työstin kohtauksen sisältöä. Taas esimerkiksi kolmessa viimeisessä kohtauksessa otin musiikin mukaan vasta ensin luomani materiaalin synnyttyä, vaikka tiesinkin mitä kappaletta tulen kohtauksessa käyttämään. Oli mielenkiintoista tarkastella sitä, miten olen alitajuisesti tehnyt liikkeellisiä valintoja suhteessa musiikkiin, vaikka en ole varsinaisesti kuunnellut musiikkia valintoja tehdessäni.

5 LOPUKSI

Ensisijaisesti tämä opinnäytetyöprosessi on antanut minulle vastauksia koreografiaprosessiin liittyviin kysymyksiin, sekä yleisesti että oman työskentelyni kannalta: Mitä valintoja tein intuitiivisesti ja mitä rationaalisesti? Millaisia mahdollisuuksia intuitio antaa koreografian valmistamiseen? Lisääkö vahva intuition seuraaminen luovuutta koreografiassa prosessissa? Helpottaako intuitio koreografista työskentelyä? On myös asioita, jotka eivät ole tässä tutkimuksessa minulle täysin selvinneet tai avautuneet niin, että niitä olisi helppo selittää yksinkertaisesti tai ollenkaan.

Olennaisin tutkimustulos on se, että vaikka olen keskittynyt prosessissa intuitioon ja vahvasti sen varassa toimimiseen, on mahdotonta työskennellä niin, ettei rationaalinen toiminta olisi ollenkaan mukana prosessissa. Olen tullut johtopäätökseen, että jotkut intuitiivisiksi valinnoiksi luokittamani asiat ovatkin olleet rationaalisia tai osittain rationaalisia. On ollut välillä vaikeaa tunnistaa, oliko päätös intuitiivisesti vai rationaalisesti tehty. Jotkut päätökset tuntuivat olevan sekoitus molempia tai tietyt osat päätöksestä olivat intuitiivisia, jotkut rationaalisia. Tämä analysointi vaati siis valintojen ”pilkkomista osiin”, jotta pystyin selkeästi näkemään, millä tavalla valinnan teossa toimin.

Koreografiaprosessissa tarkastelin toimintaani myös hitaan ja nopean intuition näkökulmasta. Kävi ilmi, että toimin hyvin pitkälti prosessin läpi nopean intuition varassa. Kun teos tuli valmiiksi, sen jälkeen huomasin erityisesti käyttäväni hidasta intuitiota. Käytin sitä tarkastellessani hiomista tarvitsevia kohtia tai sellaisia kohtia, jotka tuntuivat jollain tavalla tarvitsevan jotain muutosta tai uudestaan katsomista läpi.

Tulin tulokseen, että luovuuteni sai vahvistusta intuitiivisen toiminnan kautta. Koin pystyväni työskentelemään tietynlaisella vapaudella prosessin läpi, luottamaan enemmän omaan luovuuteeni ja yllättämään myös itseni sen saralla. Prosessissa huomasin olevani tietyllä tavalla tyylilleni uskollinen, mutta kuitenkin uutta kokeileva. En määrittänyt prosessin alussa, miltä lopullinen teos tulisi näyttämään, ja koen onnistuneeni tässä prosessilähtöisessä luomisessa. Silloin kun tein valintoja vahvasti intuitioon luottaen, koin myös päätöksenteon helpoksi.

Onnistuin luomaan koreografian prosessille asetetussa ajassa. Olen tyytyväinen päätökseeni tanssijoiden lukumäärästä, sillä tiivis työskentelyryhmä antoi mahdollisuuden tutkivalle otteelle läpi prosessin. Jos olisin valinnut työhöni enemmän tanssijoita, prosessi

olisi voinut jäädä pinnallisemmaksi. Prosessissa minulla oli aikaa keskustella tanssijoiden kanssa ja kaikkien ääni pääsi kuuluviin. Se, että sain tanssijat ymmärtämään omaa intuitiotani ja avattua heille ajatuksiani, vaati kuitenkin aikaa ja keskustelua. Tässä prosessissa oli tärkeää, että tanssijat ymmärsivät myös oman näkökantani asioihin, jotta he pystyivät omilla kehoillaan tulkitsemaan sitä.

Tämän työn myötä inspiroiduin suuresti intuition käytöstä koreografiaprosessissa ja tulevaisuudessa haluaisin tutkia sitä omassa työskentelyssäni vielä lisää. Haluaisin myös tutkia sitä, millä tavalla oma intuitiivinen prosessini muuttuu vai muuttuuko uutta teosta työstäessäni. Intuition tutkiminen koreografiaprosessissa vahvisti myös tietoisuuttani siitä, minkä perusteella ja mitä käyttäen teen erilaisia valintoja.

Mielenkiintoni koreografista työskentelyä ja sen tutkimista kohtaan kasvoi entisestään tämän työn myötä. Uskon, että intuition tutkiminen tulee säilymään tulevissa töissäni jollain tavalla oikeastaan aina.

LÄHTEET

Bergson, H. 2008 (alkup. 1911). Creative Evolution. New York: Camelot Press. Viitattu 30.3.2019. Saatavilla osoitteesta <http://www.gutenberg.org/files/26163/26163-h/26163-h.htm>

Dunderfelt, T. 2008. Intuitio – Sisäinen viisaus. Helsinki: Kirjapaja.

Heiskanen, S. 2011. Loppujen lopuksi kyse on leikistä. Teoksessa Jyrkkä, H. 2011. Nykykoreografin jalanjäljissä – 37 Tapaa tehdä tanssia. Helsinki: Like.

Hämäläinen, S. 1999. Koreografian opetus- ja oppimisprosesseista. Vantaa: Teatterikorkeakoulu.

Kuusela, M. 2005. Ammattina koreografi – haaveena taiteilijuus. Teoksessa Jyrkkä, H. 2005. Tanssintekijät – 35 näkökulmaa koreografian työhön. Helsinki: Like.

Monni, K. 2012. Alexander-tekniikka ja Autenttinen liike -työskentely – Kaksi kehontietoisuuden harjoittamisen metodia. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, tanssitaiteen laitoksen julkaisusarja.

Raami, A. 2015. Intuition unleashed: on the application and development of intuition in the creative process. Helsinki: Aalto University publication series.

Raidl, M. H. & Lubart, T. 2001. An empirical study of intuition and creativity. Teoksessa Honeycutt, J. ym. Imagination, cognition and personality. Viitattu 30.3.2019. <http://citeserx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.840.5341&rep=rep1&type=pdf>

